

TARKASTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 3/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä sekä julkisista hankinnoista annetun lain 49 §:n muuttamisesta

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 27 päivänä maaliskuuta 2012 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä sekä julkisista hankinnoista annetun lain 49 §:n muuttamisesta (HE 18/2012 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan samalla määrännyt, että tarkastusvaliokunnan on annettava asiasta lausunto työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Jan Hjelt, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtaja Janne Marttinen, Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö
- tekninen johtaja Pirkko Paavola-Häggblom, Poliisihallitus
- tarkastaja Mikko Vanninen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- työmarkkinajohtaja Tapio Kari, Rakennusteollisuus RT ry
- puheenjohtaja Matti Harjuniemi, Rakennusliitto ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi tilaajavastuulakiin ja hankintalakiin rakentamistoimintaa koskevaa erityissääntelyä, joka koskisi tilaajan selvitysvelvollisuuden laajentamista, velvollisuutta selvittää tapaturmavakuutuksen ottaminen, korotettua laiminlyöntimaksua ja velvollisuutta lisätä kaikissa julkisissa hankinnoissa urakkasopimuksiin lauseke työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan kyseessä on rakennusalaan koskeva osittaisuudistus. Vuoden 2012 kevään ja kesän aikana työ- ja elinkeinoministeriö tekee selvityksen tilaajavastuulain kokonaisuudistustarpeista. Syksyllä 2012 käynnistettävän työryhmän on tarkoitus antaa väliraportti vuoden 2013 alussa, ja kokonaisuudistusta koskevien mahdollisten muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2015 alussa.

Tarkastusvaliokunta suhtautuu tilaajavastuun osittaisuudistukseen myönteisesti. Valiokunta

totesi aiemmin (TrVM 9/2010 vp — M 8/2010 vp) laiminlyöntimaksun osalta, että erityisesti törkeitä ja huomattavaa taloudellista hyötyä tavoittelevia tapauksia silmällä pitäen voimassa oleva maksuasteikko on riittämätön ennaltaehkäisevän vaikutuksen aikaansaamiseksi. Valiokunta korostaa aiemman kantansa (TrVM 9/2010 vp — M 8/2010 vp) mukaisesti, että tilaajavastuulaki otetaan kokonaisarvioinnin ja uudistuksen kohteeksi ja lain kehittämistarpeita eritellään käytännössä saatuja kokemuksia vasten peilaten.

Tarkastusvaliokunta pitää kokonaisuudistuksessa tärkeänä kehittämistarpeiden ja ongelma-kohtien kattavaa ja perusteellista arviointia, samalla kun lain toimivuus käytännössä varmennetaan. Valiokunta kiinnittää nyt käsiteltävänä olevan lain toimivuuden osalta erityistä huomiota hallituksen esityksen kohtaan, jossa "rakentamistoiminnassa määrättäisiin korotettu laimin-

lyöntimaksu silloin kun tilaaja tekisi sopimuksen liiketoimintakiellossa olevan tahon kanssa tai tietoisena siitä, että sopimuskumppani ei tule noudattamaan lakia". Tämän kohdan tulkinta voi "tietoisuuden" osalta osoittautua käytännön tilanteissa vaikeaksi. Tarkastusvaliokunta tote- si aiemmin mietinnössään (TrVM 9/2010 vp — M 8/2010 vp), että laiminlyöntimaksun suuruus tulee muutoin suhteuttaa erityisesti siihen, onko laiminlyönti tahallinen ja huomattavaa taloudel- lista hyötyä tavoitteleva, sekä siihen, onko tilaa- javastuulain edellyttämät selvitykset laimin- lyöty toistuvasti.

Lausunto

Lausuntonaan tarkastusvaliokunta esittää,

*että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
ottaa edellä olevan huomioon.*

Helsingissä 26 päivänä huhtikuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tuija Brax /vihr
jäs. Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Olli Immonen /ps
Mika Lintilä /kesk
Lasse Männistö /kok

Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Matti Saarinen /sd
Erkki Virtanen /vas
Kauko Tuupainen /ps.

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Nora Grönholm
valiokuntaneuvos Matti Salminen.